

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 15.10.2025

Sayı : 559

10/3233

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yapısı, işleyişi, karar süreçleri ve demokratik denetimine ilişkin mevcut uygulamaların; Anayasa'nın 2. ve 55. maddelerinde yer alan sosyal devlet ve adil ücret ilkeleri bakımından yeniden değerlendirilmesi, 9 Temmuz 2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yürütme yapısının tamamen yeniden düzenlenmesi sonucunda Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğü'nün, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi içinde Cumhurbaşkanlığı'na bağlı bir bakanlık birimi olarak yapılandırılmasının doğurduğu sonuçların araştırılması, işçi temsilinin dışlanması riskinin önlenmesi ve uluslararası örneklerle karşılaştırmalı biçimde daha adil ve katılımcı bir modelin oluşturulmasına yönelik tespit ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104 ile 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Hakan Şeref OLGÜN
Afyonkarahisar Milletvekili

GEREKÇE

Asgari ücret, Anayasa'nın 55. maddesi uyarınca devletin çalışanların geçim şartlarını dikkate alarak belirlemekle yükümlü olduğu, sosyal adaletin ve emek hakkının temel unsurudur. Ancak Türkiye'de asgari ücretin tespiti, son yıllarda hem yasal hem kurumsal olarak demokratik denetimden uzaklaşmış, Anayasa'nın öngördüğü sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmayan bir biçim almıştır.

2018 öncesinde Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde, Bakanlar Kurulu'na bağlı bir idari organ olarak faaliyet göstermekteydi. Komisyon kararları, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girer; dolayısıyla kararların siyasi sorumluluğu Hükûmet ve ilgili Bakan tarafından üstlenilirdi. Bu yapı, Komisyonun TBMM denetimi altındaki bir bakanlık sistemi içinde işlemlerini sağlıyor; milletvekilleri, gensoru, genel görüşme ve yazılı soru mekanizmaları aracılığıyla yürütmeden doğrudan hesap sorabiliyordu.

Ancak 9 Temmuz 2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yürütme yapısı tamamen değişmiş, Bakanlar Kurulu kaldırılarak Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'ne geçilmiştir. Bu kapsamda Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğü, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi içinde Cumhurbaşkanlığı'na bağlı bir bakanlık birimi olarak yeniden yapılandırılmış; Komisyonun işleyişi doğrudan yürütme erkinin denetimine tabi hale gelmiştir. Kararların yürürlüğe girişi artık Cumhurbaşkanı onayına bağlanmış, TBMM'nin yasama denetimi mekanizmalarının etkisi önemli ölçüde sınırlanmıştır. Komisyon, böylece bağımsız bir toplu pazarlık organı olmaktan çıkmış; yürütme organının yönlendirmesine açık, idari bir yapı haline gelmiştir.

Komisyonun yapısı itibarıyla işçi tarafını yalnızca Türk-İş temsil etmekte; DİSK, Hak-İş ve bağımsız sendikalar sürece dahil olamamaktadır. Bu durum, sendikal çoğulculuğu ortadan kaldırmakta, temsilde adalet ilkesine aykırılık doğurmaktadır. Dahası, mevcut düzenleme Komisyonun işçi tarafının katılımı olmadan da toplanabilmesine ve karar alabilmesine imkân tanımaktadır. Milyonlarca emekçinin hayatını doğrudan etkileyen bir kararın, "işçisiz bir komisyon" tarafından alınabilme ihtimali, demokratik meşruiyet açısından son derece sakıncalıdır.

Komisyonun kararları kesin nitelikte olup, yargı yoluna başvuru hakkı tanınmamıştır. Bu durum, hukuk devleti ilkesini açıkça zedelemektedir. Çalışanların en temel ekonomik hakkını ilgilendiren bir süreçte, kararların yargı denetimine kapalı olması; idarenin işlem ve eylemlerinin yargı denetimine tabi olduğu Anayasa'nın 125. maddesiyle çelişmektedir. Bu hukuki denetimsizlik hali, yürütme organına geniş ve keyfi bir takdir alanı yaratmakta; toplumsal adalet duygusunu derinden sarsmaktadır.

Komisyonun çoğunluk oyu esasına dayalı karar sistemi, hükûmet ve işveren bloğunun her dönem belirleyici olmasına yol açmakta; işçi kesiminin talepleri sistematik olarak azınlıkta kalmaktadır. Ücret belirleme süreci toplu pazarlık mekanizmalarıyla ilişkilendirilmediği için, emek kesiminin fiilen hiçbir pazarlık gücü kalmamıştır. Asgari ücret artık "en düşük taban ücret" değil, "ülke ortalaması" haline gelmiş; gelir dağılımındaki adaletsizlik derinleşmiştir.

Uluslararası örneklerde ise asgari ücret belirleme süreçleri daha demokratik ve denetime açık biçimde yürütülmektedir. Almanya ve Fransa gibi ülkelerde komisyon başkanları tarafsız ve bağımsız kişiler arasından seçilmekte, oy eşitliği halinde başkanın oyu belirleyici olmaktadır. İskandinav ülkelerinde ise toplu sözleşme mekanizmalarıyla uyumlu, yargı denetimine açık ve şeffaf raporlama sistemleri uygulanmaktadır. Türkiye'nin de bu örneklerden hareketle, asgari ücretin belirlenmesini tek taraflı idari bir işlem olmaktan çıkarıp toplumsal müzakere süreci haline getirmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun mevcut yasal statüsünün, temsil yapısının, karar süreçlerinin ve denetim mekanizmalarının TBMM eliyle bütüncül biçimde araştırılması; sosyal devlet ilkesine uygun, adil, tarafsız ve çoğulcu bir ücret belirleme sisteminin oluşturulması için gerekli yasal ve kurumsal önerilerin geliştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Bu araştırma, yalnızca ücret düzeyine değil, emeğin itibarı, gelir adaleti, sosyal barış ve hukukun üstünlüğü ilkelerine de hizmet edecek; Anayasa'nın 2. ve 55. maddelerinde güvence altına alınan sosyal hukuk devleti ilkesinin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu gerekçelerle, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yapısal, hukuki ve işlevsel yönleriyle incelenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması büyük bir toplumsal ve anayasal gereklilik arz etmektedir.

İSİM - SOYİSİM	BÖLGE	İMZA
Ayyüce Törkes TAŞ	Adana	Q. L.
Turan YALDIR	Aksaray	
Ahmet Efe FAKIRABA	Ankara	
Yüksel ARSLAN	Ankara	
Uğur POYRAZ	Antalya	
Ömer KARAKAŞ	Aydın	
Yüksel Selçuk TÖRKÖĞÜ	Bursa	
Hasan TOKTAŞ	Bursa	
Mehmet AKALIN	Edirne	
Mehmet Mustafa BURBAN	Gaziantep	
Ahvan Feyik GIRKIN	Hatay	
Barak AKBURAK	İstanbul	
İsmail BEYAZ	İstanbul	
Hüsnü KIRKPINAR	İzmir	
Burhanettin KOCAMAZ	Mersin	
Metin ERGÜN	Muş	
Selcan TAŞCI	Tekirdağ	
Yavuz AYDIN	Trabzon	
İsmail KAYALAR	Turgut	
Yasin ÖZTÜRK	Denizli	